

ATOMOA -TAULA PERIODIKOA: SELEK- ARIKETAK (2017-18)

- 1.-Elementu kimiko hauek emanda A(z=20) eta B (z=17), erantzun, arrazoiak emanez, galdera hauei:
- Adierazi elementu horien konfigurazio elektronikoa.
  - Adierazi zer talde eta zer periodotan dauden bi elementu horiek.
  - Adierazi bietatik zeinek izango duen ionizazio-potentzialik handiena
  - Aukera hauen artean, esan zeinek adierazten dituen Z=20 elementuak duen energia mailarik handieneko elektroien zenbaki kuantikoak:

(4,1,-1,+1/2) b) (4,0,-1,-1/2) c)(3,2,-2,+1/2) d)(4,0,0,-1/2)

a) A: $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 4s^2$
Balentzia geruzak

B: $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^5$
Balentzia geruzak.

b)

	TALDEA	PERIODOA	
A	2A LURDUKALINDA	4	→ Ca
B	7A HALOGENOA	3	→ Cl

TALDEA: balentzia geruzaren e⁻ kopurua.
PERIODOA: Betetzen ari den azken geruza elektronikoa.

c) Ionizazio potentziala: Δtomo bati, 1 unituzko egperan eta era gaseosoan, eman behar duen energia elektroik konpokoena askatzeko.

$$X(g) + IP \rightarrow X^+(g) + e^-$$

Taula periodikoa IP ↑ → periodoetan handitzen da Z handitzean azken e⁻a harrapatuago egongo delako emadiaz ere txikitzen daalako, nukleoak e⁻ari egiten dion erakarpen indarra handiagoa delako.

IP ↑ Taldeetan handituko da talde batesan igotzean geruza elektronikoko gutxiago dagoelako eta azken e⁻a harrapatuago egongo delako nukleoarengatik osatzea.

1	2	3	4	5	6	7 (R↓)
1						
2						
3					Cl	
4	Ca					

$IP_{Cl} > IP_{Ca}$
↓
askoz gehiago kostatuko da e⁻ bat kentzea kloroari, horregatik bere joera ez da katioiak osatzea, baizik eta anioiak.

d) Z=20 → [Ar] 4s² Zenbaki kuantikoak:

$n=4$

- $l=0$ $m_l=0$ $m_s=+1/2$ $m_s=-1/2$ → s orbitalak, beraz
- $l=1$ $m_l=-1, 0, 1$ → d) aukera izango da
- $l=2$
- $l=3$

↳ $l=0, 1, 2, \dots (n-1)$
s p d

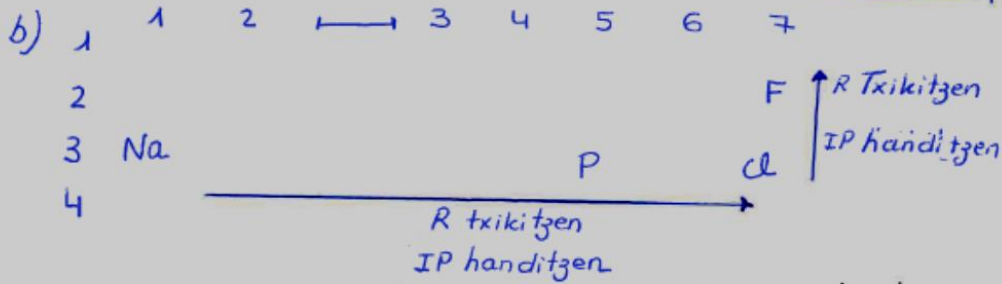
(4,0,0,-1/2)

ATOMOA -TAULA PERIODIKOA: SELEK- ARIKETAK (2017-18)

2.- Elementu kimiko hauek emanda $z=9$; $z=11$; $z=15$; $z=17$, erantzun, arrazoiak emanez, galdera hauei:

- Adierazi elementu horien konfigurazio elektronikoa eta zer talde eta zer periodotan dauden.
- Ordenatu elementuak erradio atomiko txikienetik handienara. Arrazoitu erantzuna.
- Ordenatu elementuak ionizazio-energia txikienetik handienara. Arrazoitu erantzuna.

a)	KONFIGURAZIO ELEKTRONIKOA	TALDEA	PERIODO	ELEM.
$Z=9$	$1s^2 2s^2 2p^5$	7A 17.	2	F
$Z=11$	$1s^2 2s^2 2p^6 3s^1$	1A 1.	3	Na
$Z=15$	$1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^3$	5A 15.	3	P
$Z=17$	$1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^5$	7A 17.	3	Cl

• $R_F < R_{Cl} < R_P < R_{Na}$ Erradio atomikoa = atomoaren tamaina

1.- $R_F < R_{Cl} \rightarrow$ Talde berkoak dira baina Cl-ak geruza elektronikoa gehiago duenez handiagoa izango da.

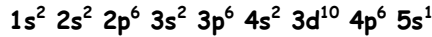
2.- $R_{Cl} < R_P < R_{Na} \rightarrow$ Periodo berkoak, kloroaren zenbaki atomiko handiena duenez nukleoan protoi gehiago daude basteetan baino, Ondorioz, nukleoak azken e^- ei gainean egiten duen erakarpen indarra sendoa izango da eta atomoa ukurtu egingo da erradioa murriztuz.

• $IP_{Na} < IP_P < IP_{Cl} < IP_F$ Ionizazio potentziala: Beharrezkoa den energia atomo bati, funtzio egoeran eta gas egoeran, elektroik kanpokoena askatzeko. $X(g) + IP \rightarrow X^+(g) + e^-$

1.- $IP_{Cl} < IP_F \Rightarrow R_F < R_{Cl}$ kloroan lehen esandakoarengatik gutxiago kostatuko da e^- kanpokoena kentzea, gutxiago erakartuta dagoelako nukleoarengatik.

2.- $IP_{Na} < IP_P < IP_{Cl} \Rightarrow R_{Na} > R_P > R_{Cl}$ Periodo berko elementuetan lehen esandakoarengatik gero eta handiagoak izango dira zenbaki atomikoa txikitzean, nukleoan azken e^- arn gainean egiten duen erakarpen indarra ahulagoa izango duenez, erakartzea izango da e^- askatzea, energia gutxiago (IP) gortatuko da.

3.- Elementu baten konfigurazio elektronikoa hau da:

- Zein da bere zenbaki atomikoa?. Adierazi bere taldea eta periodoa.
- Arrazoi zuer ioi mota eratzeko joera izango duen.
- Adierazi, arrazoituz, ioi horren tamaina atomoarena baino handiagoa ala txikiagoa den.
- Adierazi zer zenbaki kuantiko izango dituen bai atomo neutroa bai ioiaren elektroirik kanpokoena.

TALDEA 1A Rb
PERIODUA 5.

$1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 4s^2 3d^{10} 4p^6 5s^1$

a) Zenbaki atomikoa atomoaren protoi kopurua da. Adierazten du eta atomoa neutro bada elektroien kopurua ere adierazten du. Gure kasuan, atomoa neutroa denaz kontatuko dugu zenbat e^- dauden gustira $Z=37$

b) $[Kr]5s^1 \rightarrow$ katioia osatzeko joera, galtzen bada elektroien bat aurreko guzuz $8e^-$ kin geratuko da. Horrela gauzak, egonkortasuna lortzen du atomoak gas gelta baten konfigurazioa hartzen duelako (kr)

$3s^2 3p^6 4s^2 3d^{10} 4p^6 5s^1 \xrightarrow{-1e^-} \boxed{4s^2 3d^{10} 4p^6}$
 $8e^- (kr)$

c) $Rb > Rb^+$ Elektroiak galtzean guzuz elektronikoa uzkeru egiten da eradioa txikituz. Nukleoaren karga mantentzen denaz (protoi kopurua berdina) erakarpen indarra handiagoa izango da azken elektroien gainean.

Zenbaki kuantiko pasiblerak:

d) Atomo neutroa : $5s^1 \rightarrow (5, 0, 0, +1/2)$ edo $(5, 0, 0, -1/2)$
 $l=0 \rightarrow$ "s" orbitala.

Ioi : $4p^6$

$n=4$	l	0 (s)	m _l	m _s	ΔULKERAK			
		1 (p)				-1	+1/2	$(4, 1, -1, +1/2)$
						-1	-1/2	$(4, 1, -1, -1/2)$
		1 (p)				0	+1/2	$(4, 1, 0, +1/2)$
						0	-1/2	$(4, 1, 0, -1/2)$
		1 (p)				1	+1/2	$(4, 1, 1, +1/2)$
1	-1/2		$(4, 1, 1, -1/2)$					
		$m_l = -l \dots 0 \dots +l$						
		$l = 0, 1, 2 (n-1)$						